

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНОЮ ПОЛІТИКОЮ БАНКУ

Анотація. Досліджено сутність, принципи та теоретичні підходи до управління кредитною політикою банку. Визначено цілі та завдання, що повинні бути досягнуті у процесі управління кредитною політикою банку. Обґрунтовано технологію управління кредитною політикою банку з метою забезпечення її ефективності.

Аннотация. Исследованы сущность, принципы и теоретические подходы к управлению кредитной политикой банка. Определены цели и задачи, которые должны быть достигнуты в процессе управления кредитной политикой банка. Обоснована технология управления кредитной политикой банка с целью обеспечения ее эффективности.

Annotation. The essence, the principles and theoretical approaches to the bank credit policy management are explored. Goals and objectives to be achieved in the bank credit policy management are defined. The technology of the bank credit policy management to ensure its effectiveness is proved.

Ключові слова: банк, кредитна політика банку, управління кредитною політикою банку.

Правильна організація процесу банківського кредитування, розроблення ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями є основою фінансової стабільності й ринкової стійкості банківських установ. Забезпечувати управління кредитною діяльністю банку, ефективно використання його кредитного потенціалу, формування оптимального для нього кредитного портфеля, чітку організацію всього кредитного процесу дає можливість кредитна політика банку. Висока роль кредитної політики у забезпеченні ефективної діяльності й високих темпів розвитку банків визначає актуальність як теоретичних, так і практичних питань, пов'язаних з управлінням нею.

Саме із таких позицій необхідною умовою оптимізації управлінського процесу, спрямованого на підвищення ефективності позичкових операцій на рівні всього банку, є визначення безпосередніх завдань щодо управління кредитною політикою банку з метою мінімізації кредитного ризику сукупного портфеля кредитних вкладень [1].

Кредит є однією з найскладніших економічних категорій, дослідження сутності якої посідає важливе місце у працях зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема О. Васюренка, М. Герасимовича, В. Владичина, Р. Котлера, О. Дзюблюка, В. Лагутіна, Г. Панової, О. Мороза та ін. Але, як показав огляд економічної літератури, низка питань щодо розробки методичних підходів до обґрунтування рішення про надання кредиту та оцінки ефективності кредитної політики банку потребують глибшого вивчення.

Метою статті є дослідження теорії та практики організації кредитної діяльності банку, проведення оцінки ефективності управління кредитною політикою банківських установ в Україні.

Збільшення обсягів банківських кредитів супроводжується підвищенням банківських ризиків, найвпливовішим із яких є кредитний. Виходячи з цього, ключовою передумовою системи управління кредитним портфелем банку є продумана та зважена кредитна політика.

З метою її реалізації банки в сучасних умовах ефективної кредитної діяльності розробляють власну внутрішню кредитну політику та впроваджують механізми її здійснення. Кредитна політика охоплює найважливіші елементи і принципи організації кредитної роботи в банку, які фіксуються у письмовому вигляді й затверджуються на засіданнях кредитного комітету та комітету кредитного нагляду. Ця політика формується на основі факторів, що визначаються обсягом капіталу й активів банку, складом його клієнтури, спеціалізацією, місцезнаходженням, наявністю мережі філій, станом економічної кон'юнктури, ситуацією на грошовому ринку тощо. До зазначених факторів можна також віднести пріоритети у виборі клієнтів і кредитних інструментів та норми і правила, що регламентують повноваження персоналу банку, який реалізує ці пріоритети на практиці [2].

Досліджуючи кредитні взаємовідносини між підприємствами і банками, необхідно науково обґрунтувати функціонування кредитної політики, цілі та напрями її розвитку, її вплив на економічний розвиток держави.

Хоча кредитну політику на даному етапі розвитку банківської системи доцільно вважати сформованою, але кожен її етап в умовах поглиблення світової економічної та фінансової кризи набуває своїх специфічних рис, які залежать від функціонування всіх його елементів, їх взаємозв'язку та взаємообумовленості.

Однак недосконалість методів та форм мобілізації ресурсів для активних операцій, діючої системи кредитування, методів оцінки й запобігання кредитних ризиків, управління кредитними портфелями, поглиблення світової економічної та фінансової кризи, регулювання кредитного механізму взагалі затрудняють процес формування повноцінних ринкових відносин [3].

Усі важливі рішення в банках потребують, щоб метою його політики було підтримання оптимальних співвідношень між кредитами, депозитами та іншими зобов'язаннями і власним капіталом. Тому правильна кредитна

кредитної політики в роботі банків, і значною мірою при переході до ринкових умов, коли банки націлені на першокласних та багатих клієнтів, які ні кількістю ні якістю не можуть забезпечити всю банківську індустрію.

Стратегія кредитної політики повинна включати в себе пріоритети, принципи та цілі конкретного банку на кредитному ринку. Вона визначається, перш за все, вибором клієнтів, по-друге, нормами і правилами, які регламентують практичну діяльність банківського персоналу, і, по-третє, компетентністю керівництва банку й рівнем кваліфікації персоналу, який займається питанням кредитування. Тактика кредитної політики охоплює конкретні інструментарії, які використовуються окремим банком для реалізації його стратегічних цілей при здійсненні кредитних операцій, напрями їх вдосконалення, порядок організації кредитного процесу. Таким чином, кредитна політика створює необхідні загальні передумови ефективної роботи персоналу кредитного підрозділу банку, зменшує ймовірність помилок і прийняття нераціональних рішень [4].

Основним елементом управління кредитною політикою у сфері стратегії є правильна постановка її цілей. Цілі кредитної політики банку визначаються, виходячи зі стратегічних цілей банку. Система основних цілей кредитної політики комерційного банку в сучасних умовах поглиблення світової економічної та фінансової кризи повинна включати:

- забезпечення максимального рівня дохідності кредитного портфеля та акціонерного капіталу комерційного банку при мінімальному рівні ризику;

- підтримання оптимального співвідношення між кредитами, депозитами та іншими зобов'язаннями і власним капіталом банку;

- забезпечення фінансової стійкості комерційного банку у процесі здійснення кредитної діяльності;

- розширення клієнтської бази шляхом надання кредитних послуг високої якості;

- забезпечення зваженого та оптимального використання кредитних ресурсів;

- збереження високого рівня довіри юридичних і фізичних осіб до комерційного банку шляхом своєчасного та повного виконання своїх зобов'язань перед вкладниками й акціонерами [5].

У процесі управління кредитною політикою банківські установи також виходять із необхідності забезпечити поєднання своїх інтересів та інтересів акціонерів банку, вкладників і позичальників. З огляду на це основним критерієм кредитної політики є принцип пріоритетності мінімізації рівня ризику над дохідністю, відповідно до якого банк незалежно від суми потенційного доходу має відмовити клієнту в наданні кредиту, якщо така операція пов'язана з недопустимим рівнем ризику.

Отже, банк має встановлювати для себе плановий рівень процентного доходу за кредитом та максимально допустимий рівень ризику, який він може взяти на себе, надавши цю позичку. Дотримання зазначених критеріїв дає змогу банку отримувати запланований рівень дохідності кредитного портфеля і в результаті цього забезпечувати реалізацію ефективної кредитної політики [6].

Таким чином, без сумніву можна стверджувати, що управління кредитною політикою банку є невід'ємною частиною забезпечення прибутковості його кредитних вкладень, а отже, й ефективної діяльності. Зважаючи на це, варто зробити висновок, що у процесі управління кредитною політикою українські банки мають приділяти значну увагу створенню стратегії та постановці ключових цілей кредитної політики. Як результат, грамотна кредитна політика банку дозволить досягти основної мети її реалізації – отримання максимального процентного доходу від кредитних вкладень, що безпосередньо впливає на забезпечення рентабельності банківської установи.

Наук. керівн. Тищенко В. Ф.

Література: 1. Владичин У. В. Банківське кредитування : навч. посібн. / У. В. Владичин. – К. : Атака, 2008. – 648 с. 2. Дзюблюк О. В. Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки : монографія / О. В. Дзюблюк. – К. : Поліграфкнига, 2009. – 511 с. 3. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посібн. / В. Д. Лагутін. – К. : Товариство "Знання", КОО, 2007. – 215 с. 4. Панова Г. С. Кредитная политика коммерческого банка / Г. С. Панова. – М. : Изд. МГУ, 1997. – 464 с. 5. Кредитування і контроль : навч. посібн. / Т. С. Смовженко, Р. Р. Коцовська, В. М. Крупський та ін. ; за ред. Т. С. Смовженко. – Львів : ЛБІ НБУ, 2006. – 135 с. 6. Сусіденко В. Т. Стратегія управління кредитною діяльністю комерційних банків / В. Т. Сусіденко. – К. : КДТЕУ, 2008. – 348 с.